

การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทที่มีการดำเนินงานโดดเด่น
ด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล

CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY DISCLOSURE OF ENVIRONMENTAL, SOCIAL AND
GOVERNANCE COMPANIES

เพชรพร เทพาคี*

บทคัดย่อ

การค้นคว้าแบบอิสระนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปริมาณและเนื้อหาการเปลี่ยนแปลงการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทที่มีความโดดเด่นด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และธรรมาภิบาล ระหว่างปี พ.ศ. 2559 ถึงปี พ.ศ. 2561 ตามแนวทางการเปิดเผยข้อมูลรับผิดชอบต่อสังคมที่จัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยเก็บข้อมูลจากแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) รวมถึงแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมไว้ในแบบ 56-1

ผลการศึกษาพบว่า ปี พ.ศ. 2559 เปิดเผยหลักการเรื่องการปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเป็นธรรมมากที่สุด ปี พ.ศ. 2560 เปิดเผยหลักการเรื่องการร่วมพัฒนาชุมชนหรือสังคมมากที่สุด และปี พ.ศ. 2561 เปิดเผยหลักการเรื่องการปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเป็นธรรมมากที่สุด นอกจากนี้ยังพบว่าทั้งสามปีมีการเปิดเผยหลักการเรื่องการเคารพสิทธิมนุษยชนน้อยที่สุด

การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม แบ่งตามอุตสาหกรรม ปี พ.ศ. 2559 กลุ่มธุรกิจการเงินมีการเปิดเผยข้อมูลเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมมากที่สุด โดยให้ความสำคัญกับหลักการเรื่องการร่วมพัฒนาชุมชนหรือสังคมมากที่สุดและให้ความสำคัญกับหลักการเรื่องการเคารพสิทธิมนุษยชนน้อยที่สุด ปี พ.ศ. 2560 กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างมีการเปิดเผยข้อมูลเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมมากที่สุด โดยให้ความสำคัญกับหลักการเรื่องการร่วมพัฒนาชุมชนหรือสังคมมากที่สุดและให้ความสำคัญกับหลักการเรื่องการประกอบกิจการด้วยความเป็นธรรมน้อยที่สุด และปี พ.ศ. 2561 กลุ่มทรัพยากรมีการเปิดเผยข้อมูลเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมมากที่สุด โดยให้ความสำคัญกับหลักการเรื่องการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมมากที่สุดและให้ความสำคัญกับหลักการเรื่องการเคารพสิทธิมนุษยชนน้อยที่สุด

การศึกษาแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงและการวัดระดับการเปิดเผยข้อมูลเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมตามจำนวนบริษัทฯ ตามหลักการ 8 ข้อ พบว่า หลักการเรื่องการร่วมพัฒนาชุมชนหรือสังคมมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นมากที่สุด และหลักการเรื่องความรับผิดชอบต่อผู้บริโภคมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นน้อยที่สุด นอกจากนี้ยังพบว่า หลักการเรื่องการร่วมพัฒนาชุมชนหรือสังคมมีระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมมากที่สุด และหลักการเรื่องการเงินนวัตกรรมและเผยแพร่ข่าวสาร มีระดับการเปิดเผยน้อยที่สุด

ABSTRACT

This independent study aimed to investigate the quantity and trend of the changes on corporate social responsibilities (CSR) disclosure of environmental, social and governance companies during 2016 - 2018, according to the Corporate Social Responsibility disclosure guidelines of the Securities and Exchange Commission, Thailand (SEC) and the Stock Exchange of Thailand (SET). The data were collected from an

* นักศึกษาหลักสูตรปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

annual statement (Form 56-1) together with other referential sources which are presented the CSR disclosure in the Form 56-1.

The findings revealed that the principle on a fair treat to the labor received the highest level of disclosure in 2016. In 2017, the principle on community involvement and development received the highest of disclosure. In 2018, the principle on a labor practices received the highest of disclosure. Moreover, the findings presented that the principle on a respect of human rights was disclosed at the lowest during the three years.

The results of the study on the CSR disclosure categorized by industry showed that in 2016, the Financial Industry earned the highest level of CSR disclosure. It valued the highest of concern on community involvement and development; but paid the lowest of concern on respect of human rights. In 2017, the Real Estate and Construction Industry earned the highest of CSR disclosure. It paid the highest level of concern on community involvement and development; but paid the lowest level of concern on equitable business operation. In 2018, the Resource industry earned the highest of CSR disclosure. It paid the highest level of concern on environmental sustainability; but paid the lowest level of concern on respect for human rights.

The results of the study on trend of the changes on CSR disclosure of all numbers of studied companies being conducted in accordance with the 8 CSR principles showed that the principle on community involvement and development tended to achieve a positive change the most; while the principle on responsibilities to consumers tended to be able to reach for the change at the lowest level. The findings also revealed that the principle on community involvement and development had the highest level of CSR disclosure; while the principle on CSR innovation had the lowest level of CSR disclosure.

บทนำ

ประเด็นเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมได้ถูกนำมาเป็นวาระการดำเนินงานที่มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าการดำเนินธุรกิจที่มีเป้าหมายในการมุ่งแสวงหากำไรและความมั่งคั่งให้แก่ผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของกิจการเท่านั้น ยังมีความสำคัญต่อผู้ลงทุนเนื่องจากผู้ลงทุนให้ความสำคัญกับข้อมูลที่มีใช้ตัวเลขทางการเงินเพิ่มมากขึ้น ในเรื่องการพัฒนาอย่างยั่งยืน เนื่องจากการดำเนินธุรกิจที่มุ่งเน้นเพียงผลกำไรสูงสุด โดยปราศจากความรับผิดชอบต่อสังคม อาจจะไม่ได้รับการยอมรับจากผู้ลงทุนและอาจถูกต่อต้าน สถาบันไทยพัฒน์จึงได้จัดตั้งหน่วยงาน ESG Rating ขึ้นมาในปี พ.ศ. 2557 เพื่อคัดเลือกและได้เปิดเผยรายชื่อหลักทรัพย์ที่จดทะเบียนที่มีผลการดำเนินงานที่โดดเด่นด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล (Environment, Social and Governance : ESG) จำนวน 100 บริษัท ในปี พ.ศ. 2558 เป็นต้นมา การจัดหลักทรัพย์กลุ่ม ESG100 นอกจากจะช่วยสนับสนุนการพัฒนาระดับการเปิดเผยข้อมูล ยังเป็นการเผยแพร่ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล ของบริษัทจดทะเบียนที่ดำเนินการได้ดีให้แก่ผู้ลงทุนทั้งในและต่างประเทศ เพื่อเพิ่มโอกาสการลงทุนในบริษัทจดทะเบียนจากกลุ่มผู้ลงทุนที่ใช้เกณฑ์อีเอสจีในการพิจารณา (สถาบันไทยพัฒน์, 2562) การคัดเลือก ESG100 ใช้ข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมที่มีการเปิดเผยไว้ในแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) รวมถึงแหล่งข้อมูลที่อ้างอิงการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมไว้ในแบบ 56-1 ตามแนวทางการรับผิดชอบต่อสังคมที่จัดทำโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งกำหนด

หลักการไว้ 8 ข้อ ที่กำหนดให้มีการเปิดเผยข้อมูลในหัวข้อความรับผิดชอบต่อสังคม มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2557

หากเปรียบเทียบระหว่างซีเอสอาร์และอีเอสจี ซีเอสอาร์เป็นเรื่องของการดำเนินงานอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมที่คำนึงถึงความคาดหวังของผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องกับบริษัท ซีเอสอาร์จึงเป็นคำที่ใช้สื่อระหว่างบริษัทกับผู้มีส่วนได้เสีย ขณะที่อีเอสจีเป็นเรื่องของการเปิดเผยข้อมูลจากการดำเนินงานอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมที่คำนึงถึงความคาดหวังของผู้ลงทุน อีเอสจีจึงเป็นคำที่ใช้สื่อระหว่างผู้ลงทุนในตลาดทุนกับกิจการ กิจการที่สามารถดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมได้ดี ก็ควรจะมีผลการดำเนินงานที่พร้อมต่อการเรียงเรียงเป็นข้อมูลอีเอสจีให้แก่ผู้ลงทุนได้ทันที (สถาบันไทยพัฒนา, 2560) ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทที่มีความโดดเด่นด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล ตามแนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมที่จัดทำโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งกำหนดหลักการไว้ 8 ข้อ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง ปี พ.ศ. 2561 เพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่ายทราบถึงการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัท และเป็นการกระตุ้นให้ตระหนักถึงความสำคัญของความรับผิดชอบต่อสังคมและการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น

แนวคิดและทฤษฎี

ผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎี ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมตามแนวทางที่จัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งกำหนดหลักการไว้ 8 ข้อ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2557 (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2556) และยังได้ทำการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับ ESG (สถาบันไทยพัฒนา, 2557) นอกจากนี้ยังได้ศึกษาการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ จินตนา พลายชุม (2552) ศึกษาเรื่องการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี และการสื่อสาร และกลุ่มทรัพยากร ทริยา พงษ์พันธุ์ (2558) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลขององค์กรกับผลประกอบการทางการเงินของบริษัทหมวดธุรกิจพลังงานที่อยู่ในดัชนี SET50 พรรณี กัมพลกาญจน (2558) ศึกษาเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่มีรายชื่อหลักทรัพย์ในกลุ่มดัชนี SET100 ศาธิยา จินดากุล (2558) ศึกษาการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ โดยเปรียบเทียบบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ระหว่างกลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุตสาหกรรมและกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ จะเร ชุมกุล (2559) ศึกษาการเปิดเผยข้อมูลด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมของรัฐวิสาหกิจในประเทศไทย และทัศนีย์ กล้ามาก (2560) ศึกษาการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทในหมวดธุรกิจการแพทย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลในรูปแบบทุติยภูมิ (Secondary Data) ประกอบด้วย

1) ขอบเขตประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ บริษัทจดทะเบียนที่มีการดำเนินงานโดดเด่นด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล จำนวน 300 ชุดข้อมูล

2) เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบแสดงข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) รวมถึงแหล่งข้อมูลที่อ้างอิงการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมไว้ในแบบ 56-1 เช่น รายงานประจำปี รายงานแห่งความยั่งยืน และเว็บไซต์ของบริษัท โดยใช้ข้อมูลจากแบบ 56-1 ระหว่างปี พ.ศ. 2558 ถึงปี พ.ศ. 2560

3) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ผู้ศึกษาใช้กระดาษทำการ (Working Paper) เป็นเครื่องมือในการวัดปริมาณการเปิดเผยข้อมูลด้านความรับผิดชอบต่อสังคม โดยวิธีการนับจำนวนคำ (Word Count) และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และเปอร์เซ็นต์การเพิ่มขึ้น/ลดลงของข้อมูล

ผลการศึกษา การอภิปรายผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

ปริมาณการเปิดเผยความรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักการ 8 ข้อ

สำหรับปี พ.ศ. 2559 การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทที่มีการดำเนินงานโดดเด่นด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล ในภาพรวมมีการเปิดเผยข้อมูลจำนวน 574,232 คำ โดยหลักการที่มีการเปิดเผยข้อมูลมากที่สุด คือ หลักการเรื่องการปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเป็นธรรม จำนวน 116,572 คำ ลำดับที่สอง คือ หลักการเรื่องการร่วมพัฒนาชุมชนหรือสังคม จำนวน 113,811 คำ ลำดับที่สาม คือ หลักการเรื่องการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม จำนวน 111,445 คำ และหลักการที่มีการเปิดเผยข้อมูลน้อยที่สุด คือ หลักการเรื่องการเคารพสิทธิมนุษยชน จำนวน 25,890 คำ

สำหรับปี พ.ศ. 2560 การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทที่มีการดำเนินงานโดดเด่นด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล ในภาพรวมมีการเปิดเผยข้อมูลจำนวน 617,722 คำ โดยหลักการที่มีการเปิดเผยข้อมูลมากที่สุด คือ หลักการเรื่องการร่วมพัฒนาชุมชนหรือสังคม จำนวน 140,160 คำ ลำดับที่สอง คือ หลักการเรื่องการปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเป็นธรรม จำนวน 130,755 คำ ลำดับที่สาม คือ หลักการเรื่องการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม จำนวน 117,189 คำ และหลักการที่มีการเปิดเผยข้อมูลน้อยที่สุด คือ หลักการเรื่องการเคารพสิทธิมนุษยชน จำนวน 27,793 คำ

สำหรับปี พ.ศ. 2561 การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทที่มีการดำเนินงานโดดเด่นด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล ในภาพรวมมีการเปิดเผยข้อมูลจำนวน 702,361 คำ โดยหลักการที่มีการเปิดเผยข้อมูลมากที่สุด คือ หลักการเรื่องการปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเป็นธรรม จำนวน 116,572 คำ ลำดับที่สอง คือ หลักการเรื่องการร่วมพัฒนาชุมชนหรือสังคมมากที่สุด จำนวน 113,811 คำ ลำดับที่สาม คือ หลักการเรื่องการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม จำนวน 111,445 คำ และหลักการที่มีการเปิดเผยข้อมูลน้อยที่สุด คือ หลักการเรื่องการเคารพสิทธิมนุษยชน จำนวน 25,890 คำ

ปริมาณการเปิดเผยความรับผิดชอบต่อสังคม แบ่งตามอุตสาหกรรม

สำหรับปี พ.ศ. 2559 การเปิดเผยข้อมูลเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนที่มีการดำเนินงานโดดเด่นด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล แบ่งตามอุตสาหกรรม พบว่า กลุ่มธุรกิจการเงินมีปริมาณการเปิดเผยข้อมูลเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมมากที่สุด จำนวน 104,083 คำ โดยให้ความสำคัญในการเปิดเผยหลักการเรื่องการร่วมพัฒนาชุมชนหรือสังคมมากที่สุด จำนวน 21,675 คำ และหลักการที่มีการเปิดเผยข้อมูลน้อยที่สุด คือ หลักการเรื่องการเคารพสิทธิมนุษยชน จำนวน 3,327 คำ

สำหรับปี พ.ศ. 2560 การเปิดเผยข้อมูลเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนที่มีการดำเนินงานโดดเด่นด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล แบ่งตามอุตสาหกรรม พบว่า กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างมีปริมาณการเปิดเผยข้อมูลเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมมากที่สุด จำนวน 102,558 คำ โดยให้ความสำคัญในการเปิดเผยหลักการเรื่องการ

ร่วมพัฒนาชุมชนหรือสังคมมากที่สุด จำนวน 23,877 คำ และหลักการที่มีการเปิดเผยข้อมูลน้อยที่สุด คือ หลักการเรื่องการประกอบกิจการด้วยความเป็นธรรม จำนวน 4,481 คำ

สำหรับปี พ.ศ. 2561 การเปิดเผยข้อมูลเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนที่มีการดำเนินงานโดดเด่นด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล แบ่งตามอุตสาหกรรม พบว่า กลุ่มกลุ่มทรัพยากรมีปริมาณการเปิดเผยข้อมูลเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมมากที่สุด จำนวน 154,423 คำ โดยให้ความสำคัญในการเปิดเผยหลักการเรื่องการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมมากที่สุด จำนวน 37,561 คำ และหลักการที่มีการเปิดเผยข้อมูลน้อยที่สุด คือ หลักการเรื่องการเคารพสิทธิมนุษยชน จำนวน 7,099 คำ

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงและการวัดระดับการเปิดเผยความรับผิดชอบต่อสังคมตามจำนวนบริษัทฯ

สำหรับแนวโน้มการเปิดเผยข้อมูลเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักการ 8 ข้อ ระหว่างปี พ.ศ. 2559 ถึงปี พ.ศ. 2561 ผลการศึกษาพบว่า ปริมาณการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมในปี พ.ศ. 2561 เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2560 จำนวน 84,639 คำ (เป็นการเพิ่มขึ้น 13.70%) และปริมาณการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมในปี พ.ศ. 2560 เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2559 จำนวน 43,490 คำ (เป็นการเพิ่มขึ้น 7.57%) เมื่อเปรียบเทียบปริมาณการเปิดเผยข้อมูลในแต่ละหลักการ พบว่า หลักการที่มีจำนวนคำเพิ่มขึ้นมากที่สุด คือ หลักการเรื่องการร่วมพัฒนาชุมชนหรือสังคม โดยมีจำนวนเพิ่มขึ้น 36,552 คำ และหลักการที่มีจำนวนคำเพิ่มขึ้นน้อยที่สุด คือ หลักการเรื่องความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค โดยมีจำนวนเพิ่มขึ้น 1,530 คำ

อภิปรายผลการศึกษา

ตามหลักเกณฑ์ข้อกำหนดของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่มีการประกาศการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมในหัวข้อความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2557 เป็นต้นไป บริษัทที่มีการดำเนินงานโดดเด่นด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล มีการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมในเรื่องดังต่อไปนี้

1) การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทที่มีการดำเนินงานโดดเด่นด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล ตามหลักการ 8 ข้อ ในปี พ.ศ. 2560 หลักการที่มีการเปิดเผยข้อมูลมากที่สุดคือ หลักการเรื่องการร่วมพัฒนาชุมชนหรือสังคม หลักการที่มีการเปิดเผยข้อมูลน้อยที่สุดระหว่างปี พ.ศ. 2559 ถึงปี พ.ศ. 2561 คือ หลักการเรื่องการเคารพสิทธิมนุษยชน ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาของ ทศนีย์ กล้ามาก (2560) ที่ทำการศึกษารายงานการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทในหมวดธุรกิจการแพทย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า หลังจาก ก.ล.ต.ประกาศใช้แนวทางกรอบการรายงาน CSR บูรณาการในรายงานประจำปี ในปี พ.ศ. 2556 - 2558 บริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลเรื่องการร่วมพัฒนาชุมชนและสังคมสูงที่สุด และมีการเปิดเผยการเคารพสิทธิมนุษยชนต่ำที่สุด นอกจากนี้ ผลการศึกษาของผู้ศึกษา ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ พรรณี กัมพลกาญจนา (2558) ที่ทำการศึกษารายงานการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่มีรายชื่อหลักทรัพย์ในกลุ่มดัชนี SET100 โดย ปี พ.ศ. 2556 มีการเปิดเผยหลักการเรื่องการร่วมพัฒนาชุมชนหรือสังคมมากที่สุด

2) การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทที่มีการดำเนินงานโดดเด่นด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล โดยแบ่งตามกลุ่มอุตสาหกรรม พบว่า ปี พ.ศ. 2559 กลุ่มธุรกิจการเงินมีปริมาณการเปิดเผยข้อมูลเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมมากที่สุด ปี พ.ศ. 2560 กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างมีปริมาณการเปิดเผยข้อมูลเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมมากที่สุด และปี พ.ศ. 2561 กลุ่มกลุ่มทรัพยากรมีปริมาณการเปิดเผยข้อมูลเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมมากที่สุด

ผลการศึกษานี้จึงไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ พรณี กัมพลกาญจน (2558) ซึ่งพบว่า ปี พ.ศ. 2556 และ พ.ศ. 2557 กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมมีการเปิดเผยข้อมูลเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมมากที่สุด

3) แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงการเปิดเผยข้อมูลเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทที่มีการดำเนินงานโดดเด่นด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล ตามหลักการ 8 ข้อ ระหว่างปี พ.ศ. 2559 ถึงปี พ.ศ. 2561 พบว่าหลักการที่มีจำนวนค่าเพิ่มขึ้นมากที่สุด คือ หลักการเรื่องการร่วมพัฒนาชุมชนหรือสังคม จึงไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ พรณี กัมพลกาญจน (2558) ที่ทำการศึกษารายการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่มีรายชื่อหลักทรัพย์ในกลุ่มดัชนี SET100 โดยผลการศึกษาพบว่า ปริมาณการเปิดเผยข้อมูลในปี พ.ศ. 2557 เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ.2556 โดยหลักการเรื่องการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมมีจำนวนค่าเพิ่มขึ้นมากที่สุด

นอกจากนี้ ผลการศึกษาของผู้ศึกษาไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ จินตนา พลายชุม (2552); ศาธिया จินตากล (2558); จะเร ชุมกุล (2559) เนื่องจากการค้นคว้าอิสระเหล่านี้ใช้ตัวชี้วัดอื่นๆ ในการศึกษาการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม จึงทำให้ไม่สามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้

ข้อค้นพบการศึกษา

1) ในปี พ.ศ. 2559 และ ปี พ.ศ. 2561 กลุ่มบริษัทเปิดเผยหลักการเรื่องการร่วมพัฒนาชุมชนหรือสังคมมากที่สุด ส่วนในปี พ.ศ. 2560 กลุ่มบริษัทเปิดเผยหลักการเรื่องการปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเป็นธรรมและหลักการเรื่องการร่วมพัฒนาชุมชนหรือสังคมมากที่สุด และหลักการที่มีการเปิดเผยน้อยที่สุดทั้งสามปีคือ หลักการเรื่องการมีนวัตกรรมและเผยแพร่ นวัตกรรมฯ

2) ปริมาณการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักการ 8 ข้อ ระหว่างปี พ.ศ. 2559 ถึง ปี พ.ศ. 2561 พบว่า หลักการเรื่องการเคารพสิทธิมนุษยชนการเปิดเผยข้อมูลน้อยที่สุด

3) ปริมาณการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักการ 8 ข้อ แบ่งตามอุตสาหกรรม ระหว่างปี พ.ศ. 2559 ถึง ปี พ.ศ. 2561 พบว่า กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภคมีการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมน้อยที่สุด

4) แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงและระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมตามจำนวนบริษัทฯ ตามหลักการ 8 ข้อ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง ปี พ.ศ. 2561 พบว่า หลักการเรื่องการร่วมพัฒนาชุมชนหรือสังคมมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงจำนวนค่ามากที่สุด และหลักการเรื่องการร่วมพัฒนาชุมชนหรือสังคมมีระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมมากที่สุด

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

การศึกษานี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทที่มีการดำเนินงานโดดเด่นด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล ตามแนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมที่จัดทำขึ้นโดยคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งกำหนดหลักการไว้ 8 ข้อ ระหว่างปี พ.ศ. 2559 ถึงปี พ.ศ. 2561 ผู้ศึกษาจึงขอเสนอแนะให้เพิ่มจำนวนปีสำหรับข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา เพื่อทำการศึกษานโยบายของการเปิดเผยข้อมูลเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมให้ชัดเจนมากขึ้น ทั้งนี้ การค้นคว้าอิสระนี้ศึกษากลุ่มประชากรคือ บริษัทที่มีการดำเนินงานโดดเด่นด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลเท่านั้น การศึกษาในอนาคตสามารถทำการศึกษาจากประชากรกลุ่มอื่น เช่น บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ SET50 หรือ SET100 และสามารถเพิ่มตัวชี้วัดหรือใช้เครื่องมืออื่นในการวัดระดับปริมาณการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม นอกจากนี้ ยังสามารถแยกศึกษาปริมาณการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมว่ามีการเปิดเผยไว้ในแหล่งใดบ้าง เพื่อนำมาเปรียบเทียบสัดส่วนการเปิดเผยข้อมูลได้

บรรณานุกรม

- จะเร ชุมกุล. (2559). *การเปิดเผยข้อมูลด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมของรัฐวิสาหกิจไทย*. (การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระบัญชี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- จินตนา พลายชุม. (2552). *การเปิดเผยเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีและการสื่อสาร และกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร*. (การค้นคว้าอิสระบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์).
- ทริยา พงษ์พันธุ์. (2558). *ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมด้านสิ่งแวดล้อมสังคมและบริษัท ภิบาลขององค์กรกับผลประกอบการทางการเงิน ของบริษัทหมวดธุรกิจพลังงานที่อยู่ในดัชนี SET50*. (สารนิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต).
- ทัศนีย์ กล้ามาก. (2560). *การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทในหมวดธุรกิจการแพทย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. (การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- พรรณณี กัมพลกาญจนา. (2558). *การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัท จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่มีรายชื่อหลักทรัพย์ในกลุ่มดัชนี SET100*. (การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).
- ศาศิยา จินดากุล. (2558). *การรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ: กรณีศึกษาเปรียบเทียบบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ระหว่างกลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุตสาหกรรมและกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาบัญชิตมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์).
- สถาบันไทยพัฒนา. (2557). *ESG Rating*. สืบค้นจาก <http://www.thaipat.org/2014/09/esg-rating.html>
- สถาบันไทยพัฒนา. (2562). *รู้จักหุ้น ESG100 ประสิทธิภาพการลงทุนที่ยั่งยืน*. สืบค้นจาก <https://thaicrs.sharefile.com/share/view/0412f8ec9a084267>
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (2556). *หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และ วิธีการรายงานการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์* (ประกาศ ทจ.44/2556). สืบค้นจาก http://capital.sec.or.th/webapp/nrs/nrs_search.php?chk_frm=1&ref_id=76&cat_id=30&topic_desc=การออกและเสนอขายหลักทรัพย์